

ความสำคัญของสินเชื่อการเกษตร

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมมาแต่โบราณกาล ตั้งแต่เริ่มมีระบบการผลิตทางเกษตรของไทย ส่วนใหญ่เป็นการผลิตเพื่อเลี้ยงตัวเองมากกว่าเพื่อการค้า อย่างไรก็ตามนับตั้งแต่ประเทศไทยได้มีการติดต่อทางการค้ากับต่างประเทศ ระบบการผลิตทางเกษตรกรรมของไทยก็เปลี่ยนไป เกษตรกรซึ่งเคยทำการผลิตเพียงเพื่อเลี้ยงตัวเองและครอบครัวก็พากันหันมาทำการผลิตเพื่อการค้ามากขึ้น จึงทำให้ความต้องการสินเชื่อทางการเกษตรขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว เพราะโดยปกติแล้วเกษตรกรเหล่านี้ส่วนใหญ่มีฐานะยากจน และไม่มีทุนเพียงพอที่จะใช้จ่ายลงทุนในการประกอบอาชีพโดยปกติอยู่แล้ว เมื่อได้มีการขยายขอบเขตการผลิตให้กว้างขวางยิ่งขึ้น จึงมีความจำเป็นต้องกู้ยืมเงินทุนจากผู้อื่นมาลงทุนมากเพิ่มขึ้นไปด้วย

คำว่า "สินเชื่อ" หรือ "เครดิต" (CREDIT) อาจมีความหมายได้หลายอย่างโดยทั่วไปแล้วทางเศรษฐศาสตร์ "สินเชื่อ" หมายถึงความเชื่อถือซึ่งบุคคลฝ่ายหนึ่ง ขอมอบของ (GOODS) หรือบริการ (SERVICES) หรือเงินจำนวนหนึ่งให้เพื่อประโยชน์ของบุคคลอีกฝ่ายหนึ่งในปัจจุบันชั่วระยะเวลาหนึ่ง โดยมีข้อตกลงที่จะชำระคืนจำนวนที่เท่ากันนี้เมื่อถึงกำหนดในอนาคต การให้สินเชื่อนั้นส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับความเชื่อถือของบุคคลทั้งสองฝ่ายมีต่อกัน และค่าของทรัพย์สินที่มีอยู่จริง หรือจะมีมาในอนาคต อันจะเป็นหลักประกันโดยตรงหรือโดยปริยายในการชำระค่าแลกเปลี่ยนของสินเชื่อนั้น

ในทางการเกษตร สินเชื่อการเกษตร (AGRICULTURAL CREDIT) หมายถึงการกู้ยืมของเกษตรกร เพื่อให้มาซึ่งทุนเพื่อใช้ในการจัดหาที่ดิน ในการประกอบอาชีพ หรือเพื่อใช้จ่ายในการผลิต หรือการจำหน่ายผลิตผลต่าง ๆ ของตน สินเชื่อการเกษตรนี้อาจอยู่ในรูปเงินสดหรือสิ่งของต่าง ๆ วัสดุการเกษตร พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปุ๋ย เครื่องมือเครื่องใช้อื่น ๆ ก็ได้

1 จำเนียร สาระนาถ, คำบรรยายเรื่องการค้าเงินงานสินเชื่อการเกษตรของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ. 2500, หน้า 1

โดยทั่วไปเกษตรกรไทยมีความต้องการสินเชื่อเพื่อใช้จ่ายในคานต่าง ๆ จำแนกตามวัตถุประสงค์ในการใช้ ดังต่อไปนี้.-

1. ความต้องการสินเชื่อเพื่อการประกอบอาชีพทางการเกษตร ได้แก่ เพื่อ

1.1 ใช้ซื้อหรือเช่าที่ดิน ปรับปรุงที่ดินตลอดจนการก่อสร้างระบบชลประทานและทางระบายน้ำ

1.2 ซื้อเครื่องจักร เครื่องยนต์ ที่จำเป็นต้องใช้ในการประกอบอาชีพทางการเกษตร เช่น ซอรถแทรกเตอร์ เครื่องสูบน้ำ เครื่องดูคระหัด ฯลฯ เป็นต้น

1.3 ซื้อพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ตลอดจนปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืช

1.4 เป็นค่าจ้างแรงงานในการผลิต และค่าซ่อมแซมเครื่องมือเครื่องใช้ในการเกษตร

1.5 เป็นค่าใช้จ่ายในการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรออกจำหน่าย

1.6 เป็นค่าใช้จ่ายในการจัดวางรูปการเกษตรตามหลักวิชาการแผนใหม่

2. เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายประจำครัวเรือน ตลอดจนค่าใช้จ่ายในงานสังคมตามประเพณีนิยม หรือพิธีกรรมทางศาสนาเป็นครั้งคราว เช่น เพื่อใช้จ่ายในการแต่งงาน บวชนาค ฯลฯ เป็นต้น

3. เพื่อไปถอนหนี้สินเดิม

เช่นเดียวกับประเทศที่กำลังพัฒนาทั่วไป แหล่งสินเชื่อที่สำคัญของเกษตรกรไทยโดยทั่วไปก็คือ ญาติผู้ใหญ่เอกชน ได้แก่ นายทุน เจ้าของที่ดิน คนหคื พอคคาค ตลอดจนญาติพี่น้อง เป็นสำคัญ ดังจะเห็นได้จากผลการศึกษาเรื่องสินเชื่อการเกษตรในประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ. 2505 - 2506 และการศึกษาเรื่องภาวะหนี้สินและการคาคชาวชวานานาในภาคกลางประเทศไทย พ.ศ. 2510 - 2511 ซึ่งปรากฏว่าประมาณถึงร้อยละ 95.00² และร้อยละ 71.77³ ตามลำดับ เกษตรกรผูกคาคการกู้ยืม-โคกู้ยืมจากแหล่งเงินกู้ดังกล่าวแล้วนี้ ทั้งนี้เพราะไม่มี

² พันธุ์ม คิมยมณฑล, "สินเชื่อการเกษตรในประเทศไทย" พ.ศ. 2505 - 06, หน้า 37

³ อุทิศ นาคสวัสดิ์, "ภาวะหนี้สินและการคาคชาวชวานานาภาคกลางประเทศไทย พ.ศ. 2510 - 2511", หน้า 74

สถาบันการเงินใด ๆ ที่สามารถที่จะให้บริการค้ำเงินเช่าแก่เกษตรกรได้อย่างทั่วถึง และโดย
 ความจำเป็นที่เกษตรกรต้องกู้ยืมเงินจากบรรดาผู้ใหญ่มoneyเอกชน เนื่องจากการขาดแคลน
 สถาบันทางการเงินนี้เอง ทำให้เกษตรกรมักจะต้องประสบกับปัญหาการซื้อครีดิเออริคเอาเปรียบ
 จากผู้ใหญ่มoneyเป็นประจำ ทั้งในด้านการคิดดอกเบี้ยและในการทำสัญญาชำระคืนเงินกู้ ทั้งนี้
 เพราะส่วนใหญ่ของเกษตรกร เป็นผู้มีการศึกษาในระดับต่ำและไม่มีทางเลือกที่จะกู้ยืมจากแหล่ง
 กู้เงินอื่นใดโดยสะดวกและรวดเร็ว ในปีใดที่การผลิตทางการ เกษตรประสบผลเสียหายจากภัย
 พิบัติทางธรรมชาติต่าง ๆ เช่น น้ำท่วม ฝนแล้ง หรือโรคพืช และแมลงที่เป็นศัตรูรบกวน เกษตร
 กรมักไม่มีความสามารถที่จะชำระหนี้คืนได้ ทำให้หนี้สินท่วมอยู่เพิ่มมากขึ้นจนในที่สุดต้องขายที่ดิน
 ไปชำระหนี้ซึ่งสภาพการดังกล่าวนี้เป็นผลทำให้เกษตรกรจำนวนมากต้องเปลี่ยนสภาพจากการเป็น
 เจ้าของที่ดินมาเป็นผู้เช่าที่ดินปีละจำนวนมาก ๆ

ความเป็นมาของสหกรณ์การเกษตรในประเทศไทย

อาจกล่าวได้ว่า การสหกรณ์ในประเทศไทย ได้ถือกำเนิดขึ้นมาจากภาวะบีบคั้นทาง
 เศรษฐกิจและสังคมในชนบทเป็นประการสำคัญ โดยรัฐบาลได้พยายามแก้ไขปรับปรุงภาวะความ
 เดือดร้อนทางเศรษฐกิจและสังคมในชนบทมาตั้งแต่สมัยสมบูรณาญาสิทธิราช⁴ ดังจะเห็นได้จาก
 การนำเอาวิธีการสหกรณ์ เขามาใช้ในประเทศไทยเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ.2459 โดยความ
 เชื่อถือว่าเป็นวิธีการที่จะช่วยแก้ไขปัญหาค่าความเดือดร้อนของชาวชนบทให้หมดไปได้ โดยรัฐบาล
 ได้ริเริ่มจัดตั้งสหกรณ์ขึ้นในหมู่เกษตรกรในรูปของสหกรณ์หาทุนขนาดเล็ก ตามแบบของสหกรณ์ -
 เครดิตไรฟ์ไฟเซน ซึ่งเป็นสหกรณ์ที่ได้รับผลสำเร็จในการดำเนินงานในประเทศต่าง ๆ ในยุโรป
 มาแล้วหลายประเทศ สหกรณ์หาทุนสมาคมแรกจัดตั้งขึ้นที่ ตำบลวัดจันทร์ จังหวัดพิษณุโลก มีชื่อ
 ว่า "สหกรณ์วัดจันทร์ ไม่จำกัดสินไช" จัดทะเบียนเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2459 มี
 สมาชิกแรกตั้ง 16 คน และมีวัตถุประสงค์หลักในการดำเนินงานในด้านการจัดหาทุนมาให้สมาชิก
 กู้ยืมในระยะยาวเพื่อนำไปไถ่ถอนหนี้สินเดิมเป็นสำคัญ

4
Narong Marukatut, Land Hire-Purchase And Land tenant Cooperative in
Thailand, M.S. thesis, Cornell University, U.S.A., 1971

สหกรณ์วิสาหกิจ ไม่จำกัดสินใช้ ได้ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานเป็นอย่างดี กล่าวคือ สหกรณ์ได้ขอกู้เงินจากแบงก์สยามกัมมาจล (ธนาคารพาณิชย์ในปัจจุบัน) มาเป็นทุนดำเนินงานครั้งแรกจำนวน 3,000 บาท โดยเสียดอกเบี้ยร้อยละ 6 ต่อปี และสหกรณ์นำมาให้สมาชิกกู้ยืม โดยคิดดอกเบี้ยร้อยละ 12 ต่อปี ในปีแรกของการดำเนินงาน สหกรณ์กำหนดให้สมาชิกสงขำระตนเงินเพียง 1,300 บาท แต่เมื่อครบกำหนด สมาชิกสามารถสงขำระคืนตนเงินกู้ได้ถึง 1,500 บาท โดยไม่มีดอกเบี้ยค้างชำระเลย และในระยะเพียง 13 เดือน สมาชิกทั้ง 16 คน ก็สามารถไถ่ถอนหนี้สินเดิมที่ตนมีอยู่ได้ถึงร้อยละ 50⁵ แสดงให้เห็นว่าการใช้วิธีสหกรณ์ เพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องหนี้สินของเกษตรกรได้รับผลสำเร็จอย่างดี ในปีที่ต่อ ๆ มา รัฐบาลจึงได้ขยายการจัดตั้งสหกรณ์หาทุนในแบบเดียวกันนี้เพิ่มมากขึ้นในจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ เป็นผลให้การดำเนินงานของสหกรณ์หาทุนได้ขยายตัวออกไปอย่างรวดเร็ว จนถึงเมื่อปี พ.ศ.2500 ปรากฏว่าได้มีการจัดตั้งสหกรณ์หาทุนขึ้นในจังหวัดต่าง ๆ ถึง 63 จังหวัด รวมจำนวนสหกรณ์ทั้งสิ้น 9,89๐ สหกรณ์ด้วยกัน และมีสมาชิกถึง 181,283 คน⁶ นับว่าสหกรณ์หาทุนได้มีส่วนช่วยเหลือเกษตรกรในเรื่องการไถ่ถอนหนี้สินเดิมเป็นอย่างมากในระยะนั้น

นับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก เกษตรกรซึ่งเคยปลูกข้าวแต่เพียงอย่างเดียว ได้หันมาทำการปลูกพืชไร่ ทำสวนดอกไม้ และเลี้ยงสัตว์มากขึ้น การใช้เทคนิคและวิทยาการแผนใหม่ในการผลิต เช่น การใช้เครื่องทุ่นแรง ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช ฯลฯ ได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เกษตรกรในระยะหลังจึงมีความต้องการเงินทุนหรือสินเชื่อในระยะสั้นเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเพาะปลูก และการเก็บเกี่ยวพืชผลเพิ่มมากขึ้น การดำเนินงานในรูปของสหกรณ์หาทุน ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักในด้านการให้กู้ระยะยาวแก่สมาชิกเพื่อการไถ่ถอนหนี้สินเดิม จึงไม่อาจสนองความต้องการของสมาชิกได้อย่างเต็มที่ รัฐบาลจึงได้ปรับปรุงการดำเนินงานของสหกรณ์เพื่อประโยชน์ของเกษตรกรให้ดีขึ้น โดยการจัดตั้งเป็นสหกรณ์รูปใหม่ขึ้นเป็นการทดลองในปี พ.ศ.2502 สหกรณ์สมาคมแรก

5 ประกิจรัฐ มัชฌิมทา, รวมบทความเกี่ยวกับกิจการสหกรณ์ และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

พ.ศ.2516 , หน้า 7

6 พันธุม ภิรมยมณฑล, วิวัฒนาการของสหกรณ์ในประเทศไทยอันจะนำมาซึ่งความมั่นคงแห่งชาติ

พ.ศ.2509 , หน้า 27

ดังกล่าวได้ถูกจัดตั้งขึ้นที่ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เรียกว่า "สหกรณ์เครดิต เพื่อผลิตกรรม" สหกรณ์เครดิตเพื่อผลิตกรรมนี้เป็นสหกรณ์ที่ได้มีการวางแผนการจัดตั้งและการดำเนินงานมาเป็นระยะเวลานานตั้งแต่การเลือกทำเลที่ตั้ง การคัดเลือกสมาชิก ตลอดจนการวางแผนการดำเนินงานในคานทาง ๆ ซึ่งสหกรณ์ได้มีการดำเนินงานหลายอย่างด้วยกัน กล่าวคือนอกจากจะให้เงินกู้ระยะสั้นและระยะปานกลางแก่สมาชิกเพื่อการผลิตเป็นสำคัญแล้ว ยังทำหน้าที่ในการรวบรวมผลิตผลของสมาชิกออกจำหน่ายเพื่อให้ได้ราคาดี จัดหาวัสดุและอุปกรณ์การเกษตรมาจำหน่ายให้แก่สมาชิกตามความจำเป็นในราคาถูกและรวมทั้งการให้ความรู้ทางการเกษตรแบบใหม่ให้แก่สมาชิกอีกด้วย โดยสมาชิกแต่ละคนของสหกรณ์มีความรับผิดชอบต่อนิสัยของสหกรณ์จำกัดเพียงไม่เกินจำนวนค่าหุ้นที่ตนยังสงไขไม่ครบตามมูลค่าหุ้นที่ตนถือเท่านั้น ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวของสหกรณ์เครดิตเพื่อผลิตกรรมนั้นนับว่ากว้างขวางและสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่สมาชิกได้ดีกว่าสหกรณ์หาทุน ซึ่งดำเนินงานด้านการให้เงินกู้ระยะยาวแก่สมาชิกเป็นสำคัญเพียงอย่างเดียวเป็นอันมาก ประกอบกับสหกรณ์เครดิตเพื่อผลิตกรรมนี้เป็นสหกรณ์ขนาดใหญ่ในระดับอำเภอ ซึ่งมีสมาชิกจำนวนมากทำให้มีปริมาณธุรกิจที่มากพอจึงสามารถดำเนินงานได้ประสบความสำเร็จดีกว่าสหกรณ์หาทุน การจัดตั้งสหกรณ์ในหมู่เกษตรกรในระยะหลังจึงคลี่คลายไปในทางการจัดตั้งสหกรณ์เครดิตเพื่อผลิตกรรมมากขึ้น

ความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตเพื่อผลิตกรรม ทำให้แนวความคิดในการช่วยเหลือเกษตรกรโดยการจัดตั้งสหกรณ์หาทุนของรัฐบาลเปลี่ยนไป เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ.2512 กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติซึ่งเป็นส่วนราชการที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริมกิจการสหกรณ์ในขณะนั้นได้ทำการควบสหกรณ์หาทุนขนาดเล็กในท้องที่อำเภอเดียวกันเข้าด้วยกันเป็นสหกรณ์ขนาดใหญ่ในระดับอำเภอ เพื่อดำเนินงานเช่นเดียวกับสหกรณ์เครดิตเพื่อผลิตกรรม เรียกว่า "สหกรณ์การเกษตร" ซึ่งเป็นสหกรณ์ชนิดจำกัดเช่นกัน ผลจากการควบสหกรณ์หาทุนเข้าด้วยกันนี้เอง ทำให้จำนวนสหกรณ์หาทุนที่เคยมีอยู่อย่างมากมายทั่วประเทศลดลงอย่างรวดเร็ว โดยการเปลี่ยนสภาพไปเป็นสหกรณ์การเกษตรเพิ่มมากขึ้น จนถึงเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2516 คงมีสหกรณ์หาทุนเหลืออยู่เพียง 71 สหกรณ์เท่านั้น ในขณะที่เดียวกันก็มีสหกรณ์การเกษตรที่เกิดขึ้น

จากการควบคุมสหกรณ์หาทุนเข้าด้วยกัน 367 สหกรณ์⁷ และในปัจจุบันสหกรณ์เครดิตเพื่อ
ผลิตกรรมที่ได้ออกจัดตั้งขึ้นจำนวนรวมทั้งสิ้น 33 สหกรณ์ ในจังหวัดต่าง ๆ ก็ถูกเปลี่ยนชื่อเป็น
สหกรณ์การ เกษตรหมดแล้วเช่นเดียวกัน

แม้ว่าตลอดช่วงระยะเวลาในการดำเนินงานของสหกรณ์การ เกษตรนับตั้งแต่จาก
การจัดตั้งสหกรณ์หาทุนสมาคมแรกขึ้นมาจนถึงปัจจุบันจะไ้มีการจัดตั้งสหกรณ์รูปอื่น ๆ ขึ้นในหมู่
เกษตรกรอีกหลายรูป เช่น สหกรณ์นิคม สหกรณ์เช่าซอที่ดิน สหกรณ์เช่าที่ดิน สหกรณ์ชายชาว
 ฯลฯ ก็ตาม แต่โดยเหตุที่การดำเนินงานของสหกรณ์เหล่านี้แตกต่างไปจากสหกรณ์การ เกษตร
ที่กล่าวแล้วข้างต้น ผู้เรียบเรียงจึงขอควเว้นที่จะไม่กล่าวถึงไว้ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้

ความเป็นมาของปัญหา

การที่รัฐบาลไคริ เริ่มนำวิธีการสหกรณ์การ เกษตร เข้ามาช่วยแก้ไขปัญหากการ
ครองชีพของเกษตรกรโดยทั่วไป ก็เนื่องจากได้เล็งเห็นถึงคุณประโยชน์และความสำคัญของการ
สหกรณ์ที่มีต่อการพัฒนา เศรษฐกิจของประเทศ โดยที่การดำเนินงานของสหกรณ์หาทุนซึ่งเป็น -
สหกรณ์รูปแรกที่จัดตั้งขึ้นนั้นยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจากความจำกัดในขนาดธุรกิจ
เงินทุนและจำนวนสมาชิก รัฐบาลจึงได้จัดตั้งสหกรณ์เครดิตเพื่อผลิตกรรมขึ้นมาใหม่ซึ่งได้ประสบ
ความสำเร็จในการดำเนินงานเป็นอย่างดี ต่อมาก็ได้ทำการควบสหกรณ์หาทุนให้เป็นสหกรณ์ขนาด
ใหญ่ในระดับอำเภอ เพื่อให้สามารถบริการสมาชิกได้กว้างขวางยิ่งขึ้น และเปลี่ยนชื่อเป็นสหกรณ์
การ เกษตรหมด รวมทั้งสหกรณ์เครดิตเพื่อผลิตกรรมที่จัดตั้งขึ้นแล้วด้วย

ในการพัฒนาการ เกษตรของประเทศนั้น หากได้มีการพัฒนาการ สหกรณ์และนำมาใช้
ควบคู่กันแล้วจะช่วยให้ได้ผลสมตามเป้าหมายอย่างเต็มที่ยิ่งขึ้น ฉะนั้นรัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบาย
เกี่ยวกับการส่งเสริมสหกรณ์ไว้ในแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทุกฉบับ นับตั้งแต่ฉบับที่ 1
เป็นต้นมา อย่างไรก็ตามแม้ขบวนการสหกรณ์ของประเทศจะได้ดำเนินงานมาแล้วไม่ต่ำกว่า 50 ปี
แต่ผลการดำเนินงานและความก้าวหน้าของสหกรณ์การ เกษตรก็ยังไม่ประจักษ์แก่สายตาประชาชน
ทั่วไปมากนัก จึงได้มีผู้สงสัยว่าสหกรณ์การ เกษตรได้ดำเนินงานมาอย่าง

7 กองสหกรณ์การ เกษตร, กรมส่งเสริมสหกรณ์ , รายงานสถิติจำนวนสหกรณ์การ เกษตร

ประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวมากน้อยอย่างไร ทั้งนี้จึงควรที่จะได้มีการศึกษาถึงการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรเท่าที่ผ่านมา เพื่อจะได้ทราบถึงความก้าวหน้าหรือความล้มเหลว ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องราวที่เกี่ยวกับด้านการให้สินเชื่อการเกษตรอันเป็นวัตถุประสงค์หลักที่สำคัญของสหกรณ์การเกษตรทุกสหกรณ์ และเพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์การเกษตรให้ทราบโดยทั่วกันไปด้วย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

ในการเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ เรื่องการดำเนินงานในการให้สินเชื่อการเกษตรของสหกรณ์การเกษตรครั้งนี้ ผู้เรียบเรียงมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญดังต่อไปนี้ คือ.-

1. เพื่อศึกษาและประเมินผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการดำเนินงานด้านสินเชื่อ ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ ที่สำคัญของสหกรณ์การเกษตรทุกสหกรณ์เพื่อให้ทราบถึง ความสามารถ ความสำเร็จ ตลอดจนประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรโดยทั่วไป ทั้งนี้โดยที่ไคพิจารณาเห็นแล้วว่าปัจจุบันแม้จะมีสถาบันการเงินที่ดำเนินงานให้ความช่วยเหลือด้านสินเชื่อแก่เกษตรกรอยู่มากมาย แต่โดยหลักและวิธีดำเนินงานแล้ว การดำเนินงานในรูปของสหกรณ์เป็นการดำเนินงานที่จะอำนวยผลประโยชน์ให้แก่เกษตรกรมากกว่าการดำเนินงานในรูปอื่น ๆ ในระยะยาว
2. เพื่อค้นหาและเสนอแนะแนวทางและข้อคิดเห็นในการปรับปรุงการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อความเจริญก้าวหน้าของสหกรณ์การเกษตรต่อไปในอนาคต และเพื่อประโยชน์แก่เกษตรกรผู้เป็นสมาชิกของสหกรณ์อีกด้วย

ขอบเขตของการศึกษา

ผู้เรียบเรียงได้จำกัดขอบเขตของการศึกษาในการเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ เรื่องการดำเนินงานในการให้สินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรไว้ดังนี้.-

1. สหกรณ์การเกษตรที่จะกล่าวถึงต่อไปในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ หมายความถึงเฉพาะสหกรณ์การเกษตรที่เกิดจากสหกรณ์เครดิตเพื่อผลิตภัณฑ์ โดยการเปลี่ยนชื่อและสหกรณ์การเกษตรที่เกิดขึ้นโดยการควบสหกรณ์หาทุนขนาดเล็กเข้าด้วยกันเท่านั้น
2. ในการศึกษากำหนดดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรดังกล่าว จะเน้นหนักเฉพาะ

ในค่านสินเชื่อซึ่งเป็นการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์หลักที่สำคัญของสหกรณ์การเกษตรทุกสหกรณ์
 อย่างไม่รู้ก็ แม้ว่าในการศึกษาค้างนี้จะเน้นหนักเฉพาะการดำเนินงานค่านสินเชื่อเป็นสำคัญ
 ผู้เรียบเรียงก็มิได้ละเว้นที่จะกล่าวถึงการดำเนินงานของสหกรณ์ในค่านอื่นเสียเลยทีเดียว

ประโยชน์ที่จะได้จากการศึกษา

จากการศึกษาเรื่องนี้ จะช่วยให้ได้รับประโยชน์คือ.-

1. ทำให้ได้ทราบถึงผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของสหกรณ์การเกษตร โดย
 เฉพาะอย่างยิ่งค่านสินเชื่อการเกษตร ว่าได้ประสบความสำเร็จก้าวหน้าอย่างไรบ้าง
2. ช่วยได้ทราบถึงปัญหาและข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอันเป็นอุปสรรคต่อการ
 ดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร ตลอดจนแนวทางและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุง
 บริการค่านสินเชื่อการเกษตรของสหกรณ์การเกษตร ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อสหกรณ์การเกษตร
 สถาบันสินเชื่อการเกษตร หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่สนใจโดยทั่วไป

วิธีการศึกษา

ในการเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ผู้เรียบเรียงได้ใช้วิธีการศึกษาค้นคว้าโดย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจากตำรา เอกสาร บทความ สิ่ง
 พิมพ์ต่าง ๆ รายงานประจำปีของทางราชการ ตลอดจนบันทึกต่าง ๆ ที่มีอยู่และสามารถหาได้
2. โดยการสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอยู่กับเรื่องที่ทำการศึกษา
 อาทิเช่น เจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ เจ้าหน้าที่ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
 ข้าราชการสหกรณ์ ตลอดจนเกษตรกรผู้เป็นสมาชิกของสหกรณ์

ข้อจำกัดในการศึกษา

เนื่องจากการสหกรณ์ในประเทศไทยได้ถือกำเนิดขึ้นโดยการริเริ่มจากทางราช
 การมากกว่าความริเริ่มจากเกษตรกรผู้เป็นสมาชิก ในการศึกษาค้างนี้ส่วนใหญ่จึงต้องอาศัย
 เอกสารและข้อมูลของทางราชการเป็นหลัก แต่โดยเหตุที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงหน่วยงานที่มี
 หน้าที่รับผิดชอบในการควบคุมและส่งเสริมกิจการสหกรณ์ในประเทศหลายต่อหลายครั้งด้วยกัน
 ตามนโยบายของรัฐบาลแต่ละสมัย ทำให้เอกสารและข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต้องกระจัด
 กระจายอยู่หลายที่ไม่แน่นอน และเป็นการยากลำบากที่จะค้นหาได้ในบางครั้ง แม้ผู้เรียบ

เรียงเองจะได้ใช้ความพยายามอย่างเต็มที่แล้วก็ตาม ประกอบกับผู้เรียบเรียงมีระยะเวลาในการศึกษาเรียบเรียงวิทยานิพนธ์นี้จำกัด วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงอาจขาดเนื้อหาสาระในบางตอนไปบ้าง แต่อย่างไรก็ตามผู้เรียบเรียงก็หวังว่า วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจ และอาจใช้เป็นรากฐานในการศึกษาเรื่องสหกรณ์การเกษตรโดยละเอียดต่อไปภายหน้าบ้างไม่มากนัก

คำนิยามศัพท์ที่ใช้

ในการเรียบเรียงวิทยานิพนธ์เรื่องการค้าเงินงานในการให้สินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรนี้ มีคำศัพท์ที่ใช้ในการเรียบเรียงบางคำที่ควรแก่การกล่าวถึงเพื่อความเข้าใจในเนื้อหาของวิทยานิพนธ์ ดังนี้.-

1. สหกรณ์การเกษตร หมายถึงสหกรณ์ชั้นปฐมที่ถูกจัดตั้งขึ้นในหมู่เกษตรกร โดยการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 เป็นสหกรณ์ประเภทการชนกิจ ซึ่งดำเนินงานในด้านการให้สินเชื่อแก่เกษตรกรสมาชิกเป็นสำคัญ สหกรณ์การเกษตรนี้รวมทั้งสหกรณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนชื่อมาจากสหกรณ์เครดิตเพื่อผลิตกรรมและสหกรณ์ที่เกิดจากการควบสหกรณ์หาทุนขนาดเล็กเข้าด้วยกัน
2. สหกรณ์ชั้นปฐม หมายถึงสหกรณ์ที่มีสมาชิกเป็นบุคคลธรรมดา
3. ปีการบัญชีสหกรณ์ หมายถึงระยะเวลาการดำเนินงานในปีหนึ่ง ๆ ของสหกรณ์การเกษตร ซึ่งโดยปกติเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน และสิ้นสุดในวันที่ 31 มีนาคม ของปีถัดไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย